

Jēkabpils 100 gados

Vēsturisks atskats 1948–1958

Pēckara gadi

Šo gadu desmitu raksturo daudzi notikumi: pēckara postījumu atjaunošana, padomju deportācijas, Staļina nāve un ar to saistītā padomju režīma daļēja liberalizācija – „atkusnis”.

Latvijas patriotiski noskaņotajiem iedzīvotājiem tika iedzītas bailes, jo bija izpildīts nāves sods nelegālo laikrakstu „Latvija” un „Mazais Latvīvis” izdevējiem K. Dravam un J. Liezerim. Jēkabpils rajona avīze „Brīvā Daugava” un Krustpils rajona laikraksts „Dzirkstele” centās atspoguļot okupācijas režīma svarīgāko informāciju: atrefereja Komunistiskās partijas kongresa gaitu, plaši aprakstīja lēmumus un vietējo padomju vēlēšanas, kurās parasti piedalījušies 99,9 % vēlētāji. Laikrakstu slejās lasāmas frāzes: „cīņa par darba ražīgumu”, „cīņa par ražas novākšanu”,

„cīņa pret kaitniekiem”, „cīņa pret tautas ienaidniekiem”.

Abās pilsētās notiek atjaunošanas darbi – Jēkabpilī uzceļ astoņu dzīvokļu māju, Krustpilī uzbūvē siltumnīcu, kur audzē vīnogas, tiek ražots cukurs, darbu uzsāk konservu fabrika. Tiek risināti jautājumi par pasažieru pārvadājumiem. Darbojas skolas, pašdarbnieki gatavojas Dziesmu svētkiem.

Desmitgades laikā Jēkabpilī un Krustpilī palielinās iedzīvotāju skaits, jo uz darbu un dzīvi iebrauc 14 000 cittautiešu. Pēc Staļina nāves, „Hrusčova atkusnī” (1956–1959), Latvijas PSR vadošie nacionālkomunisti, kur viens no tiem bija Jēkabpils reālģimnāzijas absolvents Vilis Krūmiņš, cīnījās par latviskuma un tradīciju saglabāšanu Latvijā.

Nozīmīgākie notikumi Latvijā

- 1948. gada 19.–22. jūlijs – notiek X Latviešu Dziesmu svētki. Tie tiek dēvēti kā Padomju Latvijas Pirmie Dziesmu svētki
- 1948. gads – izveido Rīgas kinostudiju
- 1949. gada 25.–30. marts – no Latvijas uz Sibīriju deportē 42 125 iedzīvotājus
- 1949. gada marts – Latvijā nodibināti 1443 kolhozi, bet pēc deportācijām, 27. martā, reģistrētas jau 1740 kolektīvās saimniecības
- 1949. gada 31. decembris – Latvijas PSR Augstākās Padomes prezidijs pieņem dekrētu par Latvijas PSR administratīvo iedalījumu rajonos
- 1950. gada 18.–23. jūlijs – Rīgā notiek XI jeb Padomju Latvijas Otrie Dziesmu svētki
- 1951. gads – izveido raidstacijas „Amerikas balss” latviešu redakciju
- 1952. gads – organizācija „Daugavas Vanagi” nolēm atzīmēt 16. martu kā Latviešu leģiona piemiņas dienu
- 1953. gada 17. janvāris – Latvijas PSR Augstākā Padome apstiprina republikas jauno karogu, kas nomainīja kopš 1940. gada augusta izmantoto vienkāršoto padomju republikas standartu.
- 1953. gads – Rīgā izveido modes ateljē „Baltijas modes”
- 1954. gada 6. novembris – darbu sāk Latvijas televīzija
- 1954. gads – nodibina Rīgas eksperimentālo autobusu rūpnīcu RAF
- 1955. gada 28. aprīlis – PSRS Augstākā Padome atceļ deportētajiem specnometinājuma statusu
- 1955. gada 18.–22. jūlijs – Rīgā notiek Padomju Latvijas XII Dziesmu un III Deju svētki
- 1956. gada oktobris – padomju represīvās iestādes likvidē pēdējās nacionālo partizānu vienības, bruņotā pretestība padomju režīmam Latvijā tiek apspiesta
- 1956. gads 28. novembris – šķēpmetēja Inese Jaunzeme PSRS komandas sastāvā kļūst par XVI vasaras Olimpisko spēļu Melburnā čempioni

Nozīmīgākie notikumi Jēkabpilī un Krustpilī

- 1948. gada 26. aprīlis – starp Krustpils un Jēkabpils pilsētām darbību atsāk prāmis, kas uztur satiksmi cauru diennakti
- 1948. gada 28. novembris – Jēkabpils teātris atjauno savu darbību un divās sezonās iestudē 20 lugas
- 1948. gada septembris – darbu uzsāk Krustpils 2. septiņgadīgā (krievu) skola. Vēlāk pārtop par Jēkabpils 4. vidusskolu.
- 1949. gads 25. marts – uz Sibīriju deportē arī Jēkabpils un Krustpils apkārtnes iedzīvotājus.
- 1949. gads 31. decembris – Jēkabpils apriņķis tiek sadalīts Jaunjelgavas, Jēkabpils, Neretas, Aknīstes, Krustpils un Pļaviņu rajonos.
- 1949.–1954. gads – Asotes pilskalnā tiek veikti arheoloģiskie izrakumi
- 1950. gada marts – Jēkabpilī Pasta ielā atklāj pirmo sporta zāli
- 1950. gada 14. maijs – Jēkabpilī atklāj „Dinamo” stadionu ar futbola laukumu, skrejceļu un skatītāju sēdvietām
- 1950. gada 24. jūnijs – notiek Jēkabpils rajona Dziesmu svētki pie Staburaga
- 1950. gads – Jēkabpilī izveido starprajonu prettuberkulozes dispanseru
- 1951. gada 24. novembris – Jēkabpils 1. vidusskolā atklāj pretpadomju grupu, amatus zaudē skolas direktore, pionieru vadītāja un 9. klases audzinātāja
- 1952. gads – sāk darboties Jēkabpils rajona pionieru nams
- 1952. gads – sāk veidot Jēkabpils Vēstures muzeja Brīvdabas nodaļu „Sēļu sēta”
- 1953. gads – Krustpils Valsts nepilno vidusskolu pārdēvē par Krustpils 1. vidusskolu.
- 1954. gads – uzbūvē jaunu divstāvu Krustpils dzelzceļa stacijas ēku.
- 1956. gada septembris – darbu sāk Jēkabpils bērnu un jaunatnes sporta skola
- 1956. gads – pirmo reizi Krustpils cukurfabrikas vēsturē sāk pārstrādāt jēlcukuru
- 1956. gads – Dievmātes Patvēruma (Uniātu) baznīcas telpās iekārto Jēkabpils Vēstures muzeja mākslas nodaļas ekspozīciju
- 1957. gads – Jēkabpilī nodibina Mežrūpniecības saimniecību (MRS)

Jēkabpils apriņķa Dziesmu diena. 1948. gada 24. jūnijs

Jēkabpils Kultūras nams. 1954. gads. (I. Lejniece personīgais arhīvs)

Svētku demonstrācija Jēkabpilī, Komjaunatnes laukumā. 20. gs. 50. gadi

Jēkabpīlieši pie Jēkabpils kultūras nama 1954. gada 15. maijā. (I. Lejniece personīgais arhīvs)

Darbaļaužu demonstrācija Jēkabpilī. 1949. gada 7. oktobris

Jēkabpils teātris pēc R.Blaumaņa lugas „Skroderdienas Silmačos” izrādes. 1957. gads

Jēkabpils kultūras nama dombru orķestris. 1950. gads

Skolēni arheoloģiskajos izrakumos Asotes pilskalnā. 20. gs. 50. gadi

Jēkabpils rajona kultūras nama dramatiskais kolektīvs dodas izrādē uz kolhozu „Sēlija”. 1949. gada maijs

Jēkabpils dzelzceļa stacijas ēka. 20. gs. 50. gadi

Jēkabpils dzelzceļa stacijas strādnieki. 20. gs. 50. gadi

Statistika par Krustpili un Jēkabpili

1948. gadā no Jēkabpils apriņķa Dziesmu svētkos piedalījās

- 72 kori – 2998 dalībnieki,
- 2 orķestri – 22 dalībnieki.

1948. gadā Jēkabpils bibliotēkā bija 331 lasītājs, tika izsniegtas 12 564 grāmatas.

No 1950. līdz 1953. gadam Krustpili uzceltas 90 privātmājas.

1950. gadā Krustpils dārzniecības siltumnīcā saražo 3 t tomātu, 800 kg gurķu, 650 kg citu dārzeņu.

1951. gadā Jēkabpili apzaļumoja pilsētu, tika iestādīti 500 koki.

1951. gadā Jēkabpili

- kalēju darbnīcā apkala 200 ragavas un 80 ratus,
- ķieģeļu dedzinātava saražoja 40 000 ķieģeļu,
- audēju darbnīcā noauda 5000 metrus auduma,
- kurpnieku darbnīcā izgatavoja 1000 pārus apavu.

1953. gadā Krustpils pilsētas labiekārtošanai iztērēti 350 000 rbļ.

1953. gadā Krustpili darbojas 2 ambulances, 1 slimnīca, sieviešu un bērnu konsultācijas punkts, zobu protēžu laboratorija, 3 medpunkti.

1955. gadā Jēkabpils pilsētā arteli „Jaunais ceļš” strādā 33 darbinieki. Izgatavo 2500 pārus apavu gadā.

Jēkabpils Pionieru nams. 20. gs. 50. gadi.

Rīgas iela Krustpili. 20. gs. 50. gadi.

Jēkabpils kultūras nama deju kolektīvs 1952. gada martā (L.Lejnieces personīgais arhīvs)

Pastkarte. Krustpils tautas tērps. A. Dārziņas zīmējums. Izdevējs J. Liepiņš, Esslingenā. 20. gs. 40. gadu beigas

Desmitgades personības

Viktors Orehovs (1909–1998)

Agronoms, selekcionārs. Jēkabpili 33 gadus veidojis pilsētas dārzniecību. Selekcionējis ap 460 gladiolu un 300 liliju šķirņu, no kurām 130 dokumentētas starptautiskajos katalogos. V. Orehovam kā pirmajam puķkopim tiek piešķirts Nopelniem bagātā agronoma nosaukums.

Eduards Salenieks (1900–1977)

Rakstnieks, skolotājs, žurnālists.

Jēkabpili vadījis jauno autoru apvienību, kas darbojās pie laikraksta „Padomju Daugava”. Viņa grāmatās attēlota latviešu kolonistu dzīve Krievijā. Jēkabpili, Brīvības ielā 150, atrodas piemiņas plāksne, veltīta E. Saleniekam.

Vilis Segliņš (1882–1961)

Aktieris, režisors.

Strādāja par režisoru Jēkabpils Tautas namā un vadīja dramatiskos kolektīvus amatieru teātri un pilsētas skolās. Pie Jēkabpils Tautas nama atrodas V. Segliņam veltīta piemiņas plāksne.

Andrejs Pormalis (1898–1977)

Mākslinieks, keramiķis, pedagogs. Bijis Jēkabpils Bērnu mākslas skolas direktors (1946.–1950.g.), vadījis keramikas pulciņu. Viņa vārdā nosaukta iela, un pie mājas A. Pormaļa ielā 119 atrodas viņam veltīta piemiņas plāksne.

Desmitgades grāmata

E. Salenieks „Soli pa solim”. Rīga, Latvijas valsts izdevniecība, 1952. gads.

Izrakumi Asotes pilskalnā

1949. gadā notika vērienīgi arheoloģiskie izrakumi Asotes pilskalnā. Tos vadīja arheoloģe E. Snore. Izrakumi sniedza liecības par dzīvi pilskalnā 12. un 13. gadu simtenī. Asotes pilskalnā pirmo reizi sastaptas divdaļīgas amatnieku krāsni. Atrastas dzelzs izdedžu paliekas, kas liecina par kādreizējo dzelzs apstrādāšanu pašā pilskalnā. Arī pārējie atradumi liecināja, ka dzīve pilskalnā ritējusi intensīvi, ienaidnieka uzbrukuma rezultātā būves atjaunotas vairākas reizes. Izrakumos lielā vairumā atrada podnieku darinātu trauku lauskas, dzīvnieku kaulus, darba rīkus un rotas lietas. Par tirdzniecību liecināja sudraba naudas stienīši un monētas, no Kijevas ievestās stikla aproces un pareizticības simboli – krustiņi. Lielu daļu rotaslietu darinājuši pilskalna vietējie amatnieki. Par cīņām, kas risinājušās ap pilskalnu, liecina atrastās vācu un latviešu bultas un šķēpi.

Izrakumos piedalījās Jēkabpils un Krustpils skolu jaunatne. Ap 850 skolēnu bija devušies ekskursijās, lai apskatītu arheoloģisko izrakumu vietu. 1952. gadā četras vasaras 27 Latvijas Valsts universitātes vēstures fakultātes studenti strādāja Asotes pilskalnā un secināja, ka no 11. līdz 13. gadsimtam Asotes pilskalns bija pilnībā apbūvēts.

Desmitgades pieminekļi

Padomju okupācijas gados pieminekļi kalpoja kā ideoloģisks ierocis un reprezentēja pastāvošo sistēmu. Ne vien vien apdzīvotā vietā slējās Leņina piemineklis, kas vienmēr tika uzstādīts vietā, kurā pulcējās vairāk ļaužu.

1948. gada augustā laukumā pie Jēkabpils kultūras nama (Tautas nams) aprīnķa komunālās saimniecības kantoris sāk pamatu būvi Leņina piemineklim. Uz 2 m augsta pamata plānots novietot 2,8 m augstu Leņina skulptūru, ko izgatavojis Rīgas mākslinieks J. Lukaševičs. 1948. gada 3. oktobrī Komjaunatnes laukumā tiek uzstādīts betona piemineklis Leņinam. Šis bija pirmais tieši latviešu tēlnieku veidots Leņina piemineklis. Demontēts 1959. gadā. Savukārt 1949. gada 7. novembrī Jēkabpilī, Sarkanarmijas laukumā (tagadējais O. Kalpaka laukums) tiek uzstādīts betona piemineklis J. Staļinam.

20. gs. 50. gados Komunālā uzņēmuma kombināta strādnieki noņēma Baptistu draudzes baznīcas krustu un nojauc tornīti.

Leņina piemineklis Krustpilī, Padomju armijas parkā. 20. gs. 50. gadi

Tas tiek darīts saskaņā ar Jēkabpils rajona un pilsētas vadības pavēli „Saskaņā ar Jēkabpils pilsētas rekonstrukcijas un Sarkanarmijas laukuma pārveidošanas plānu, Baptistu baznīcas pieskaņošanu kopējam arhitektoniskajam laukuma veidojumam.” Faktiski tas tika veikts vienas fotogrāfijas dēļ, kurā J. Staļina piemineklis izskatījās tā, it kā figūras izstieptā roka turētu baznīcas krustu. Piemineklis demontēts 1957. gadā.

1953. gadā Krustpilī, Padomju armijas parkā, tiek uzstādīts betona piemineklis Leņinam. Tēlnieks S. Merkurovs. Autentiski pieminekļi tika uzstādīti arī Gulbenē, Bauskā, Ventspilī, Jaunjelgavā, Tukumā, Ķemeros un Jelgavā.

Savukārt 1951. gadā tiek demontēts piemineklis „Kritušiem par Tēviju 1918.–1920.” (atklāts 1925. gadā), kas atradās Rīgas ielā Daugavas krastā pretī Krustpils pilij. Piemineklis, kas liecināja par Latvijas Brīvības cīņām un mūsu karavīru varonību, atbrīvojot Latviju.

Tagadējās Pasta un Viestura ielas stūra skvērs. 20. gs. 50. gadi

Skvērs ar Leņina pieminekli pie Jēkabpils kultūras nama

J. Staļina pieminekļa atklāšana Sarkanarmijas laukumā

Lauksaimniecības izstāde Jēkabpils kultūras namā. 20. gs. 40. gadu beigas

Krustpils cukurfabrikas skatuves noformējums. 20. gs. 40. gadu beigas

Saimnieciskā dzīve

Skaitļu un atsevišķu faktu ticamības pakāpe par Jēkabpils un Krustpils tautsaimniecību ir nosacīta, jo abās pilsētās (1948–1958) aktuāla bija sociālistiskā sacensība un „sasniegumu” popularizēšana. Tādējādi vēstures avoti sniedz tendenciozu informāciju, bet uzzinām par ražošanas, vieglās rūpniecības attīstību un citām tautsaimniecības jomām.

Dārzniecības Krustpilī un Jēkabpilī

Krustpils pilsētas centrā atrodas komunālo uzņēmumu kombināta dārzniecība. Dārzniecības zemes platība nav bijusi liela, bet racionāli un intensīvi izmantota. Dārzniecība uzsāka darbību 1946. gadā, bet 1951. gadā tika uzbūvētas divas jaunas siltumnīcas 115 kvadrātmetru platībā un agronoma Justoviča vadībā ierīkots vīnogu dārzs 540 kvadrātmetru platībā

Savukārt Jēkabpils pilsētas dārzniecības izveidē liels nopelns bija dārzniecības vadītājam V. Orehovam. Agrā pavasarī, kad zemi vēl klāja sniegs, dārzniecība apgādāja ar agrariem dārzeniņiem bērnu dārzus, slimnīcas un veikalus. V. Orehovs nopietni strādājis pie jaunu gladiolu un dāliju šķirņu izveides, tāpēc vēlākajos gados Jēkabpils komunālo uzņēmumu kombināta dārzniecība specializējusies puķu dēstu un griezto ziedu audzēšanā. 1957. gadā pārdošanai izaudzēti 12 000 krizantēmu ziedu.

Krustpils dzelzceļa mezgls un stacija

1948. gadā Krustpils dzelzceļa mezgla depo plānu izpildīja par 123%. Gadā ietaupīts 236,5 tūkstoši ogļu. Vairāki dzelzceļnieki apbalvoti ar medaļu „Par darba varonību”, bet 1949. gadā atsevišķi mašīnistu saņēma Darba Sarkanā karoga ordeni. 1950. gadā kolektīvam piešķirts PSRS Satiksmes ministrijas ceļojošais karogs un naudas prēmija

Kultūra pēckara gados

Pirmajos pēckara gados kultūras iestāžu darbiniekiem jāstrādā sarežģītos apstākļos – jāiedzīvina jaunās iekārtas pieņemtie lēmumi. Pilsētas bibliotēkās pienāk Galvenās literatūras pārvaldes pavēles par „kaitīgo” grāmatu izņemšanu no grāmatu fondiem. Dažreiz pat pietiek ar vienu padomju ideoloģijai neatbilstošu vārdu, lai grāmatu izņemtu no apgrozības. Notiek intensīvs lekciju darbs, jo jaunās valdošās iekārtas politika jāizskaidro un tai jābūt skaidrai katram sabiedrības loceklim.

Paralēli ideoloģiskajam darbam tiek dibināti jauni pašdarbnieku kolektīvi – A.Vasiļevska vadībā tiek nodibināts jauktais koris. Režisors V. Segliņš pēc pārtraukuma atkal tiek aicināts vadīt dramatisko kolektīvu. 1948. gada 28. novembrī ar Līgotņu Jēkaba izrādi „Bierantos” Jēkabpils te-

Auto pārvadājumi

Krustpils cukurfabrikas darbības ietvaros cukurbiešu transportēšanai 1946. gada oktobrī tikusi izveidota auto-kolonna ar 30 borta automobiļiem. Vēlāk tā pārdēvēta par „Autobāzi Nr. 6”, kas apkalpojusi ķieģeļu un eļļas rūpnīcas, gaļas kombinātu, sadzīves patērētāju biedrību. Pieaugot autobāzes intensitātei, 1956. gadā tikušas iegādātas jaunas automašīnas un tehniskais parks sastāvējis no 107 mašīnu vienībām. Autobāzē strādājuši 200 darbinieki, tikušas izveidotas filiāles Pļaviņās un Līvānos. Autokombināts sniedzis kravas automašīnu, transporta pakalpojumus, bet pasažieru pārvadājumi uzticēti „Autotransporta kantorim Nr. 11”, kas Jēkabpilī izveidots 1949. gadā.

Gaļas pārstrāde

Jēkabpils gaļas kombinātam Otrā pasaules kara laikā nebija nodarīti būtiski bojājumi: izsisti logi, salauzts žogs, atjaunošanu veikuši kombināta strādnieki. Atsākot darbību, Jēkabpils gaļas kombināts pārstrādājis 25 tonnas gaļas dienā. Krustpils kautuve un desu darbnīca tikusi labi nodrošināta ar tehniku, un tās kopējā jauda dienā bijusi 0,8 tonnas, bet lopu piegāde nebijusi regulāra.

Apavu cehs „Jaunais ceļš”

Jēkabpils apavu cehā „Jaunais ceļš” strādāja 33 strādnieki. 1956. gadā ceha kolektīvs mēnesī saražoja 730 apavu pārus, bet pusgadā jau esot izgatavoti 2500 pāri.

Vairāki procesi apavu ražošanā bija mehanizēti un tie atviegloja strādnieku darbu. Īpaši ar darba kvalitāti izcēlušies apavu meistari R. Vinčelis un R. Klūdžiņš. Uzticētos darba uzdevumus kvalitatīvi vienmēr izpildījuši N. Kotikovs, S. Jakubovskis, J. Lazdiņš, I. Kaicners. Gala rezultātā tika saražoti glīti apavi ar „Jēkabpils marku”, kas tikuši tirgoti daudzos veikalos ārpus Jēkabpils rajona.

ātris atjauno darbību un divās sezonās iestudē vēl 20 lugas.

Cits pēc cita Jēkabpilī un Krustpilī veidojas muzikālie ansambļi, kas spēlē ballēs un viesībās. Jēkabpilī kultūras dzīvei atvēlēts bijušais Aizsargu nams, nosaukts par Jēkabpils kultūras namu, savukārt krustpīliešiem vēl nav tik plašu telpu kultūras nama vajadzībām, pagaidām jāiztiek ar šaurajām telpām ēkā Rīgas ielā 111, kur vēlāk ir kinoteātris „Par mieru”.

Baznīcās iet ir aizliegts, un reliģiskie rituāli tiek aizvīti ar jaunām tradīcijām – bērības un pilngadības svētki, sabiedriskās kāzas, pases izsniegšana, partizānu salidojumi. Vēl ir 8. marts jeb Sieviešu diena, 1. maija un Oktobra svētku demonstrācijas, uz kurām jāiet visiem strādājošajiem un skolēniem. Un kur tad vēl komunistiskās sestdienas talkas!

Aculiecinieka stāsts

Pēckara Latvija, kurā es atgriezies no Sibīrijas (uz neilgu laiku) bija leģionāru Latvija, neskatoties uz to, ka atgriezusies bija tikai neliela daļa no tiem.

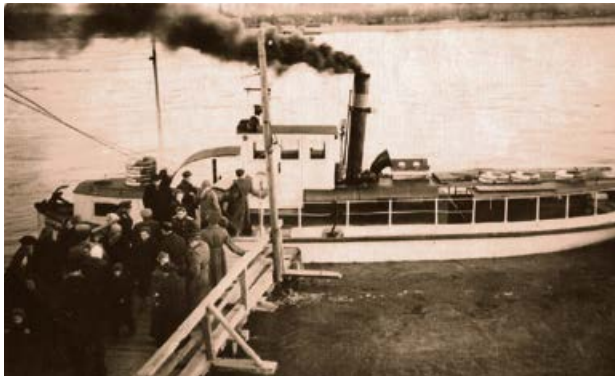
Vairākas reizes braucu uz Jēkabpili. Vienmēr tumsā, jo pagaidu pasē (kas bija vienkārši pārlocīta papīriņa veidā) bija rakstīts, ka varu uzturēties tikai Rīgā. Padzīvoju pie radiem. Dzirdēju par nacionālajiem partizāniem. Dzenot pēdas saviem klasesbiedriem, draugiem, es apmeklēju dažus viņu tuvniekus. Gandrīz visi leģionāri izbaudīja filtrācijas nometnes. Daudzi vēl sēdēja kaut kur Krievijas lēģeros. Ļoti daudzus pazīstamus jēkabpīliešus kara vētras bija izmētājušas pa visu plašo pasauli. Daudzi bija gājuši bojā, par daudziem nebija nekādas ziņas. Jēkabpilī neredzēja gandrīz neviena žida. Nebija vecā pulksteņmeistara Freidusa, kura veikaliņā, kamēr tēvs ar viņu runāja par politiku, es varēju apbrīnot simtiem dažādu pulksteņu, ar kuriem bija nokarinātas visas veikaliņa sienas. Nebija arī otra Freidusa, aptiekāra. Abi brāļi uz tilta esot pārķoduši ciankālija ampulas, kad vācieši viņus dzinuši uz Krustpils pusi – uz nošaušanu. Lielāko daļu ebreju bija iznīcinājuši vācieši. Vairākas ebreju ģimenes nokļuva Sibīrijā. Druki, Kāni, Landmaņi. Visi ar maziem bērniem. Jēkabpils bez židiem vairs nebija vecā, manas bērības Jēkabpils.

Māja, kurā es biju dzimis un audzis, stāvēja, kā stāvējusi. Apgāju tai apkārt, iegāju pagalmā, iekšā netiku. Durvis bija aizslēgtas. Savādi bija ap sirdi. Nebija jau nemaz tik ilgs laiks pagājis. Tikai sešarpus gadu, bet likās, ka vesela mūžība. Viena dzīve bija beigusies, un sākās otra. Pavisam citāda.

I. Knaža atmiņas

Jēkabpils vilnas vērpšanas jaunceltne. 1954. gads

Kujis „Gulbis” Daugavas krastā Krustpils pusē. 20. gs. 50. gadi

Jēkabpils MTS sociālistisko saistību pieņemšana. 1953. gads

Jēkabpilietis A. Cintiņš. 1956. gads

1954. gads. Iedzīvotāju sūdzības par nekārtībām

Restorānā

Pilsētas iedzīvotājus apkalpo restorāns „Daugava” un tējnīca, kuru uzdevums ir gādāt, lai darbaļaudis varētu kulturālos apstākļos paēst brokastis, pusdienas un vakariņas. Restorānā un tējnīcā ļoti mazā izvēlē ir dažādi ēdieni. Piena un veģetārie ēdieni restorānā un tējnīcā ir retums. Daži nopūšas un saka: „Trūkst tikai makaronu ar makaroniem”. Ceptas gaļas vietā apmeklētāji dažkārt saņem pusjēlu, neizceptu gaļu. Vairāk jāgādā, lai ēdieni būtu labi un garšīgi. Dažkārt, lai paēstu pusdienas, jāgaida viena stunda. Pilsētas iedzīvotāji maz izmanto sūdzību grāmatu Paliēk iespaids, ka sabiedriskās ēdināšanas darbinieki vairāk rūpējas par „sabiedrisko dzirdināšanu”.

Veikalā

Apavus, apģērbus un citas rūpniecības preces Jēkabpils veikali tagad saņem daudz vairāk nekā agrāk. Taču pircēju prasības netiek apmierinātas. Veikalam piesūtīto sezonas apģērbu daudzums ir tik niecīgs, ka tos pārdod dažās stundās.

Frizētavā

Krustpils stacijā jau sen darbojas frizētava, to apmeklē daudz cilvēku. Frizētavā ir divi frizieri, bet tie strādā nolaidīgi un tikai tad, kad viņiem iepatīkas strādāt. Frizētavas darba laiks no plkst. 8.00, bet frizētavu atver ar 10–30 min. nokavēšanos.

Kultūras namā

Jēkabpils kultūras nama garderobē nav kultūras. Pēc Liepājas Drāmas teātra izrādes kultūras nama garderobē vairāk nekā stundu jāstāv pēc virsdrēbēm. Vesels bars jaunu cilvēku laida vaļā visu savu spēku, drosmi un elkoņu veiklību, lai pirmie saņemtu savas platmales. Netrūkst arī veiklu lecēju, kuri pārlec barjerai un saņem savas virsdrēbes. Telpa pieblīveta līdz pēdējai iespējai. Nekārtības. Vainīga ir kultūras nama vadība.

Jēkabpils konservu rūpniecības produkcijas etiķetes. 20. gs. 50. gadi

Apsveikumi. Darinājis izsūtītais Ludvigs Zviedris darba nometnē Kolimā, 20. gs. 50. gados. Sūtījis sievai Viktorijai Jēkabpilī

Jēkabpils aprinķa bibliotēka 1948. gadā

Aprinķa bibliotēkas vadītāja E. Grāmatniece raksta, ka Jēkabpils aprinķa bibliotēka atrodas Jēkabpils kultūras namā, bibliotēkā ir 6440 grāmatu. Bibliotēkā darbojas literārais pulciņš, kas sarīkojis vairākas lasītāju konferences un pārrunu vakarus. Grāmatu stendi un izstādes sarīkotas Marksa, Ļeņina, rakstnieku Gorkija, Raiņa, Viļa Lāča, Ļeva Tolstoja atceres dienās.

Bibliotēka ir noorganizējusi grāmatu pārdošanas punktu. Bibliotēkas darbinieki praktizē grāmatu piegādi mājās tiem lasītājiem, kas paši nevar ierasties bibliotēkā. Bibliotēkā notiek referāti un lekcijas, agronoms b. Orehovs nolājis referātu „Pavasara sēja ģimenes dārziņos”.

Dziesmu svētku propagandēšanai bibliotēkā tika izgatavots albums un izstāde par pirmajiem latviešu Dziesmu svētkiem

Uzskatāmā agitācija un agitbrigādes

Tika uzsvērts, ka uzskatāmā agitācija ir palīgs ikdienā darbā – bibliotēkās, uzņēmumu sarkanajos stūrišos, lauku fermās. Augstu tika vērtēti tie uzņēmumi, kur partija pirmorganizācijas plakātus un uzskatāmo agitāciju izvietoja visās darba telpās. Komjaunatnes rajona komitejas sekretārs V. Cirsis 1956. gadā rakstīja „Lielos komunisma celtniecības uzdevumus, kurus komjaunatnei izvirzīja partijas 20. kongress, varēs veikt tikai tad, ja jaunieši komunisma cēlājiem būs nepieciešamās zināšanas. Svarīgi ir ieaudzināt jauniešos dzimtenes mīlestību, lai viņi būtu gatavi atdot visus spēkus Partijas un Valdības uzdevumu veikšanai. Pirmorganizācijas sekretāriem jāņem vērā visas kļūdas, kad daudzi politpulciņi izira jau rudenī. Šogad tas vairs nedrīkst atkārtoties”.

Jēkabpils kultūras namā tika noorganizēta agitbrigāde, kura ar lekcijām un mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumiem viesojās darba kolektīvos un lauku klubos. Sējas laikā agitbrigāde izbrauca uz kolhoza laukiem sniegt priekšnesumus. Sējas laikā agitbrigādēm bija jāpieliek visas pūles, lai sēju rajona kolhozos veiktu ātri un labi. No agitbrigādes īpaši tika prasīts, lai tiktu izmantoti uzskatāmās agitācijas līdzekļi, piemēram, lozungi, aicinājumi, kas veltīti svarīgu un valstisku uzdevumu veikšanai.

